

Н.В. Авраменко, Д.Є. Барковський, О.А. Нікіфоров, О.В. Кабаченко, І.Б. Грідіна

ОСОБЛИВОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ В ОПАНУВАННІ ЕНДОСКОПІЧНИХ МЕТОДІВ

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: післядипломна освіта, акушерство та гінекологія, ендоскопія.

Показано доцільність створення циклу тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології» для післядипломної освіти акушерів-гінекологів. Надано роз'яснення навчального плану циклу, визначено його структуру та тематичні плани лекцій, практичних і семінарських занять. Мета циклу – навчити лікаря акушера-гінеколога виконанню діагностичної гістероскопії та лапароскопії, а також базових ендоскопічних втручань у гінекології. Завдання циклу «Ендоскопія в гінекології» – подати теоретичні знання з основ ендоскопічної гінекології, на основі яких навчити виконувати диференційний діагноз і обирати оптимальну тактику оперативного втручання з використанням ендоскопічної техніки.

Особенности последипломного образования акушеров-гинекологов в освоении эндоскопических методов

Н.В. Авраменко, Д.Е. Барковский, О.А. Никифоров, Е.В. Кабаченко, И.Б. Грідина

Показана целесообразность создания цикла тематического усовершенствования «Эндоскопия в гинекологии» для последипломного образования акушеров-гинекологов. Приведены разъяснения учебного плана цикла, структура цикла и тематические планы лекций, практических и семинарских занятий. Цель цикла – научить врача акушера-гинеколога выполнению диагностической гистероскопии и лапароскопии, а также проведению базовых эндоскопических операций в гинекологии. Задача цикла «Эндоскопия в гинекологии» – представить теоретические знания по основам эндоскопической гинекологии, на основе которых научить проведению дифференциального диагноза и выбору оптимальной тактики оперативного вмешательства с использованием эндоскопической техники.

Ключевые слова: последипломное образование, акушерство и гинекология, эндоскопия.

The peculiarities of postdegree education of obstetricians-gynaecologists in mastering of endoscopic methods

N.V. Avramenko, D.E. Barkovskiy, O.A. Nikiforov, E.V. Kabachenko, I.B. Gridina

In the article attention is accented on expediency of creation of thematic improvement cycle «Endoscopy in gynecology» for postdegree education of obstetricians-gynaecologists. Basic components of curriculum and structure of cycle, and also thematic plans of lectures, practical and seminar classes are given. The aim of cycle is to teach obstetrician-gynaecologist to perform diagnostic hysteroscopy and laparoscopy, and to carry out basic endoscopic operations in gynecology. The task of «Endoscopy in gynaecology» cycle is to give theoretical knowledge on endoscopic gynaecology theory, and to teach to make differential diagnosis and to choose optimal tactics of operative intervention with endoscopic technique use.

Key words: postdegree education, obstetrics and gynaecology, endoscopy.

Для якісного надання гінекологічної допомоги на сучасному етапі лікар акушер-гінеколог повинен опанувати весь обсяг діагностичних і лікувальних втручань, особливо у невідкладній гінекології [3–6]. За останні 20 років у світовій практиці ендоскопічні методи стали рутинною практикою, і більше половини гінекологічних операцій виконується за допомогою ендоскопа [7,8].

Прагнення України до реформування системи охорони здоров'я має супроводжуватись впровадженням малоінвазивних і високотехнологічних ендоскопічних операцій, що дозволяють зменшити термін непрацездатності пацієнта та фінансові витрати на медикаменти, прискорити медичну й соціальну реабілітацію пацієнта після лікування [1,3,6,7].

МЕТА РОБОТИ

Показати доцільність створення циклу тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології» для післядипломної освіти акушерів-гінекологів. Навести базові складники навчального плану й описати структуру циклу, а також подати тематичні плани лекційних, практичних і семінарських занять.

Актуальність організації циклу тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології» та перспективи подальшого його проведення базуються на положенні, що кожний су-

часний акушер-гінеколог має опанувати всі лікувально-діагностичні методи своєї спеціальності, в тому числі ендоскопічні [10,11].

У реалізації цього питання допомогу здійснює система післядипломної освіти, що діє згідно з наказами МОЗ України від 19.12.1997 р. №359 «Про подальше удосконалення атестації лікарів зі змінами та доповненнями №101, 218, 373, 221, 76, а також наказу №226 від 07.05.2007 р. «Про розробку матеріалів для підготовки спеціалістів на ПАЦ та циклах спеціалізації» [2,9–11].

Мета циклу тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології» – навчити лікаря акушера-гінеколога виконанню діагностичної гістероскопії та лапароскопії, а також здійсненню базових ендоскопічних втручань у гінекології.

Завдання циклу «Ендоскопія в гінекології» – подати теоретичні знання з основ ендоскопічної гінекології, на основі яких навчити виконувати диференційний діагноз і обирати оптимальну тактику оперативного втручання з використанням ендоскопічної техніки.

Цикл проводиться на базі КУ «Обласний медичний центр репродукції людини» Запорізької обласної ради. Центр оснащений сучасною ендоскопічною операційною,

муляжами, мультимедійними технологіями навчання, телевізійним зв'язком з операційною, можливістю проведення конференцій і майстер-класів.

Співробітники кафедри розробили цикл тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології» для популяризації ендоскопічних методів діагностики та лікування в гінекологічній практиці, підвищення якості лікувально-діагностичної допомоги гінекологічним хворим, покращення професійних навичок і умінь акушерів-гінекологів, урологів і лікарів, які займаються репродуктивними технологіями. Створення цього циклу підтримано деканатом ФПО, ректором університету проф. Ю.М. Колесником і Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України.

На цикл тематичного удосконалення зараховують лікарів за фахом «акушерство і гінекологія», «хірургія» та «урологія», які ставлять собі за мету вивчення та впровадження в практичну діяльність ендоскопічних методів лікування гінекологічної патології. Необхідність виконання невідкладних ендоскопічних операцій досить часто трапляється в практичній діяльності лікарів-хірургів та урологів.

Протягом викладання курсу необхідно максимально чітко та зрозуміло донести до курсантів доречність використання ендоскопічних методів у практичній діяльності лікаря; подати базові знання з ендоскопії в гінекології та спрямувати курсантів на подальше удосконалення теоретичних знань і практичних навичок на спеціалізованих тренінгах, майстер-класах і курсах.

Тривалість навчання на циклі становить 1 місяць (156 годин).

Структура циклу представлена 2 тематичними блоками: «Діагностична та хірургічна гістероскопія», «Лапароскопія в гінекології». У першому тематичному блоці розглядаються як базові аспекти гістероскопії, так і сучасні досягнення діагностичної та хірургічної гістероскопії (табл. 1). Тематичний матеріал цієї теми структуровано за напрямками: «Організаційні, правові та медичні аспекти гістероскопії», «Методика діагностичної гістероскопії», «Операції та маніпуляції в порожнині матки при гістероскопії», «Ускладнення діагностичної та хірургічної гістероскопії». У другому тематичному блоці розглянуто матеріал з методики виконання лапароскопії при гінекологічній патології, а також при хірургічному лікуванні в онкогінекології та урогінекології: «Основи лапароскопії в гінекології», «Ускладнення в лапароскопії», «Особливості лапароскопічних операцій на матці та її придатках», «Лапароскопія в лікуванні генітального пролапсу та в урогінекології», «Лапароскопія в онкогінекології та при окремих видах хірургічної патології» (табл. 2).

Формами організації навчального процесу на тематичному циклі є курс лекцій, практичних і семінарських занять, а також самостійна робота курсантів у вигляді підготовки рефератів з проблематики сучасної ендоскопічної гінекології.

Курсантам пропонується 40 годин лекцій з основних тем гістероскопії та лапароскопії. Серед лекцій,

Таблиця 1

**Навчальний план циклу «Ендоскопія в гінекології»
(тематичний модуль «Діагностична та хірургічна гістероскопія»)**

Назва тематичних блоків та окремих розділів	Загалом годин	У тому числі годин:			Форма контролю
		лекції	практичні заняття	семінари	
Організаційні, правові та медичні аспекти гістероскопії	14	4	7	3	тестовий контроль
Методика діагностичної гістероскопії	20	6	10	4	тестовий контроль
Операції та маніпуляції в порожнині матки при гістероскопії	22	6	12	4	тестовий контроль
Ускладнення діагностичної та хірургічної гістероскопії	14	4	8	2	тестовий контроль
Самостійна робота з тем «Діагностична та хірургічна гістероскопія»	4	-	-	-	реферат
Заключний тестовий контроль та іспит з тем «Діагностична та хірургічна гістероскопія»	4	-	-	-	заключний тестовий контроль та іспит
Загалом з тем «Діагностична та хірургічна гістероскопія»	78	20	37	13	

Таблиця 2

Навчальний план циклу «Ендоскопія в гінекології» (тематичний модуль «Лапароскопія в гінекології»)

Назва тематичних блоків та окремих розділів	Всього годин	у тому числі годин:			Форма контролю
		лекції	практичні заняття	семінари	
Основи лапароскопії в гінекології	25	10	11	4	тестовий контроль
Ускладнення в лапароскопії	7	2	3	2	тестовий контроль
Особливості лапароскопічних операцій на матці та її придатках	24	4	14	6	тестовий контроль
Лапароскопія в лікуванні генітального пролапсу та в урогінекології	7	2	4	1	тестовий контроль
Лапароскопія в онкогінекології та при окремих видах хірургічної патології	7	2	4	1	тестовий контроль
Самостійна робота з тем «Лапароскопія в гінекології»	4	-	-	-	реферат
Заключний тестовий контроль та іспит з тем «Лапароскопія в гінекології»	4	-	-	-	заключний тестовий контроль та іспит
Загалом з тем «Лапароскопія в гінекології»	78	20	36	14	
Загалом з тем «Ендоскопія в гінекології»	156	40	73	27	

що стосуються особливостей виконання гістероскопії: «Історія розвитку гістероскопії та сучасні можливості ендоскопічних внутрішньоматкових операцій», «Організація роботи в ендоскопічній операційній у стаціонарних та амбулаторних умовах. Апаратура та речовини, що використовуються при гістероскопії», «Методика виконання діагностичної гістероскопії: показання, протипоказання та принципи передопераційної підготовки», «Техніка хірургічної гістероскопії: показання, протипоказання та інструментарій», «Принципи використання різноманітних видів енергії в гінекологічній ендоскопії», «Гістероскопічна картина в нормі та при різних видах патології матки, в діагностиці та лікуванні безпліддя», «Ускладнення діагностичної та хірургічної гістероскопії». Рівну частку лекційного матеріалу становлять лекції, що висвітлюють сучасні можливості лапароскопічного доступу в лікуванні різноманітної гінекологічної патології, в тому числі, в діагностично-лікувальному алгоритмі при безплідді. Серед лекцій цього тематичного блоку: «Історія розвитку лапароскопії», «Загальні принципи лапароскопічного доступу», «Показання, протипоказання та методи обстеження перед лапароскопічною операцією», «Аспекти безпечної техніки в лапароскопії», «Ускладнення лапароскопії», «Лапароскопічні операції на придатках матки та матці», «Лапароскопія в лікуванні генітального пролапсу та в урогінекології», «Лапароскопія в онкогінекології та при окремих видах хірургічної патології».

Перевірка отриманих теоретичних знань курсантів здійснюється під час семінарських занять з подальшою перевіркою ефективності опанування практичних навичок на практичних заняттях. З метою вивчення теоретичної та практичної підготовки наприкінці першого та другого тематичного блоку проводиться заключний тестовий контроль та іспит у формі співбесіди з завідувачем кафедри та куратором циклу за головними питаннями, висвітленими під час циклу тематичного удосконалення.

Сертифікація: курсантам, які виконали навчальний план та успішно склали іспит (з контрольним тестуванням), видається сертифікат і посвідчення, зразок якого затверджено МОЗ України.

ВИСНОВКИ

Впровадження та використання новітніх медичних технологій у повсякденній медичній практиці потребує створення відповідних циклів тематичного удосконалення лікарів для повноцінного опанування цих методик (наприклад, ендоскопічні операції в гінекології), що дозволять лікарю надавати медичну допомогу на рівні світових стандартів якості. З іншого боку, технологічний розвиток медицини вимагає від закладів післядипломної освіти постійного удосконалення педагогічного процесу, підвищення рівня фахової підготовки викладачів (особливо хірургічного напрямку), створення потужних медичних центрів, що мають відповідну матеріально-технічну базу з тренувальними комплексами та достатню кількість хворих, у тому числі з різним ступенем важкості гінекологічної патології.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Безопасная техника в лапароскопии / С.С. Стебунов, А.Н. Лызиков, С.Н. Занько, А.А. Лызиков. – Мн.: Выш. шк., 2000. – 218 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес. Навчальний посібник за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль, 2004. – 384 с.
3. Відеоендоскопічні операції у хірургії та гінекології / Запорожан В.М., Грубник В.В., Саєнко В.Ф., М.Ю. Нечитайло. – К.: Здоров'я, 2000. – 304 с.
4. Гинекология от пубертата до постменопаузы: Практическое руководство для врачей / Под ред. акад. РАМН, проф. Э.К. Айламазяна. – М.: «МЕДпресс», 2007. – 512 с.
5. Гінекологія / За ред. В.І. Грищенка. – Харків: Основа, 1996. – 728 с.
6. *Грищенко В.І.* Ендоскопія в діагностиці і лікуванні жіночого безпліддя / Грищенко В.І., Козуб М.І. – Харків: Основа, 1998. – 216 с.
7. *Кулаков В.И.* Эндоскопия в гинекологии: Руководство для врачей / Кулаков В.И., Адамян Л.В. – М.: Медицина, 2000. – 384 с.
8. Лазеры в эндоскопии / В.Н. Запорожан, В.В. Грубник, Б.К. Поддубный, Т.А. Золотарева, П.П. Шипулин. – К.: Здоров'я, 1998. – 206 с.
9. *Мілерян В.Є.* Методичні основи підготовки основи та проведення навчальних занять в медичних вузах / Мілерян В.Є. – К., 2006. – 80 с.
10. Основні засади розвитку вищої освіти України (в контексті Болонського процесу). – Київ-Тернопіль, 2004. – 147 с.
11. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.

Відомості про авторів:

Авраменко Н.В., доцент, Заслужений лікар України, лікар акушер-гінеколог вищої категорії, зав. каф. акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО ЗДМУ.

Барковський Д.Є., д. мед. н., доцент каф. акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО ЗДМУ.

Нікіфоров О.А., к. мед. н., асистент каф. акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО ЗДМУ.

Кабаченко О.В., к. мед. н., асистент каф. акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО ЗДМУ.

Грідіна І.Б., асистент каф. акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО ЗДМУ.

Поступила в редакцію 15.05.2013 г.